

Súd: Správny súd v Košiciach
Spisová značka: PO-4Sa/18/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5121202405
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Daráková
ECLI: ECLI:SK:SpSKE:2023:5121202405.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Košiciach v konaní pred sudkyňou JUDr. Andreou Darákovou, v právnej veci žalobcu: L. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXXX, XXX XX P., proti žalovanej: Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 11.01.2021 vo veci vdoveckého dôchodku a jemu predchádzajúceho administratívneho konania, takto

rozhodol:

I. Žalobu **z a m i e t a**.

II. Žalovanej **n e p r i z n á v a** voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenu 22.03.2021 pôvodne Okresnému súdu Žilina, ktorý ju z dôvodu svojej vecnej nepríslušnosti uznesením č. k. 13C/18/2021-7 z 08.06.2021 (právoplatné 21.06.2021) postúpil 06.07.2021 na ďalšie konanie Krajskému súdu v Bratislave, ktorý ju z dôvodu svojej miestnej nepríslušnosti uznesením č. k. 7Sa/65/2021-15 z 08.07.2021 (právoplatné 31.07.2021) postúpil 13.08.2021 na ďalšie konanie Krajskému súdu v Prešove, ktorý o tejto žalobe konal pod sp. zn. 4Sa/18/2021, sa žalobca domáhal, aby po preskúmaní rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 11.01.2021, ktorým rozhodnutím bola žalobcovi pozastavená výplata vdoveckého dôchodku, aby mu tento nárok na vyplácanie vdoveckého dôchodku bol obnovený.

2. Podľa § 1 písm. c) a § 3 ods. 1 a 3 písm. c) zákona č. 151/2022 Z.z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s účinnosťou od 01.06.2023 prešla právomoc výkonu súdnictva v správnych veciach (čo je aj daný prípad) z Krajského súdu v Prešove na Správny súd v Košiciach (ďalej tiež aj len „správny súd“), z ktorého dôvodu bolo rozhodovanie o žalobe žalobcu, v zmysle rozvrhu práce Správneho súdu v Košiciach na rok 2023 v jeho znení účinnom od 01.06.2023, náhodnými technickými prostriedkami pridelené zákonnej sudkyňi správneho súdu senátu „15Sa“.

Administratívne konanie

3. Podľa žalovanou predloženého dávkového spisu (administratívny spis), na základe žiadosti žalobcu, doručenej Sociálnej poisťovni, ústredie 20.12.2019 o priznanie mu nároku na vdovecký dôchodok v dôsledku úmrtia žalobcovej manželky [narodená v Českej republike, zomrela 08.11.2019 v Slovenskej republike, ku dňu smrti poberala invalidný dôchodok v sume 50,80 Eur mesačne, pozn.], rozhodnutím Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X zo 17.02.2020, podľa § 74 ods. 1 písm. a), ods. 6, § 81 ods. 6, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o sociálnom poistení“ alebo aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa čl. 52 ods. 1 písm. b) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, bol žalobcovi s účinnosťou od 08.11.2019 priznaný nárok na vdovecký dôchodok v sume v sume 54,90 Eur mesačne a súčasne podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. bola žalobcovi s účinnosťou od 01.01.2020 zvýšená suma tohto vdoveckého dôchodku na sumu 58,- Eur mesačne.

4. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne ústredie, ako rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa č. 640 127 7003 0 z 12.08.2020, podľa § 74 ods. 2 a 3, § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., bola s účinnosťou od 08.11.2020 žalobcovi zastavená výplata vdoveckého dôchodku s odôvodnením, že po uplynutí jedného roka od smrti manželky, ktorý rok uplynul 08.11.2020 žalobca nepreukázal, žeby aj po uplynutí tohto roku spĺňal aspoň niektorú zo zákonných podmienok podľa § 74 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., nevyhnutných pre trvanie tohto nároku na vdovecký dôchodok.

5. Žalobca svoje odvolanie z 10.10.2020 voči rozhodnutiu Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X z 12.08.2020 odôvodnil svojim presvedčením, že dôvodnosť trvania jeho nároku na vdovecký dôchodok je daná tým, že cit. „... vzhľadom nato že podľa CSSZ ústredie Praha podľa zákona č. 155/1995 Sb. a zákona 582/1991 som dovŕšil hornicky starobný dôchodok ...“ a preto podľa § 74 ods. 3 písm. e) zákona č. 461/2003 Z. z. jeho nárok na vdovecký dôchodok trvá. K odvolaniu neboli doložené žiadne listinné dôkazy.

6. Listom č. XXX XXX XXXX X/ODV z 30.10.2020 (žalobcovi doručený 14.11.2020), Sociálna poisťovňa ústredie, s poukazom na aplikovaný § 74 ods. 3, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“ alebo aj len „zákon č. 100/1988 Z. z.“), opakovane ozrejnila žalobcovi právny základ svojho odvolaním napadnutého rozhodnutia o pozastavení vyplácania žalobcovi vdoveckého dôchodku s tým, že cit. „... podľa právnych predpisov Českej republiky od 1. januára 1993 už nie je možné na dôchodkové účely prihliadnuť k žiadnej zvýhodnenej pracovnej kategórii a všetky doby poistenia sú zhodnotené len v III. pracovnej kategórii v zmysle zákona č. 235/1992 Sb. o zrušení pracovných kategórií od 1. januára 1993.“ s tým, že žalobcovi vznikne nárok na starobný dôchodok až 27.09.2027. Súčasne bolo žalobcovi oznámené, že po tomto dovysvetlení žalobcovi začala plynúť nová 30 dňová lehota od doručenia tohto oznámenia na podanie odvolania voči rozhodnutiu Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X z 12.08.2020 a to podľa § 215 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 125/2016 Z. z. (t. j. novela zákona č. 461/2003 Z. z., pozn.).

Následne listom z 18.11.2020 žalobca podal opätovne odvolanie voči rozhodnutiu Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X z 12.08.2020 s tým, že zotrval na svojich pôvodných odvolacích námietkach a zdôraznil cit. „Dovŕšil som hornicky starobný vek dňa 27.07.2019. Do 01.01.1993 som splnil podmienky odpracovaných rokov v I. kategórii, naplnil som najvyššiu prípustnú - 100% NPE, pokiaľ mi Česká strana sociálneho zabezpečenia schválila dôchodkový vek dňa 27.07.2019, tak nevidím dôvod nato, aby si to Slovenská strana sociálneho zabezpečenia nepozisťovala.“ K odvolaniu neboli doložené žiadne listinné dôkazy.

7. Odvolanie žalobcu bolo v celom rozsahu zamietnuté rozhodnutím žalovanej (t.j. generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne) č. XXX XXX XXXX X z 11.01.2021 (žalobcovi doručené 30.01.2021) a v celom rozsahu bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X z 12.08.2020 vo veci zastavenia výplaty vdoveckého dôchodku a to s poukazom na § 74 ods. 2, 3 a 6, § 65 ods. 2 a 3, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., ako aj § 21, § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. s odôvodnením, že podľa § 65 ods. 2 a 3 a prílohy č. 3a zákona č. 461/2003 Z. z., dosiahne žalobca dôchodkový vek dovŕšením 63 rokov veku, ku ktorému sa pripočíta osem kalendárnych mesiacov, takže dôchodkový vek žalobca dosiahne 27.09.2027 s dodatkom, že žalobca nepredložil žiadny relevantný dôkaz, ktorým by preukázal svoje tvrdenie, že dôchodkový vek dovŕšil už 27.07.2019 a tak ani nespochybnil závery odvolaním napadnutého rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu o zastavení vyplácania mu vdoveckého dôchodku.

Súdne konanie

8. Žalobca svoju správnu žalobu voči rozhodnutiu žalovanej (t. j. generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne) č. XXX XXX XXXX X z 11.01.2021 odôvodnil svojim opätovným apelom na skutočnosť, že nie je pravdivým záver žalovanej, žeby žalobca nedovŕšil dôchodkový vek s tým, že žalobca má za to, že tento dôchodkový vek dovŕšil 27.06.2019 (na inom mieste podľa administratívneho spisu žalobca uvádza

dátum 27.07.2019, pozn. súdu) a teda podľa § 74 ods. 3 písm. e) zákona č. 461/2003 Z. z. spĺňa zákonnú požiadavku na trvanie jeho nároku na vdovecký dôchodok, pričom dôkazom o dosiahnutí dôchodkového veku je podľa žalobcu aj ním doložená žiadosť o priznanie mu starobného dôchodku v Českej republike, ktorá bola na jeho žiadosť spísaná Okresní správou sociálneho zabezpečení Karviná dňa 01.03.2021 a podľa žiadosti ktorej cit. „Potvrdzujeme týmto, že v súlade s ustanovením § 82 ods. 1 zákona č. 582/1991 Sb. v platnom znení, bola sepsána Vaša žiadosť o starobný dôchodok s požadovaným dátumom priznania od 27.6.2019. Tato žiadosť bude vyřízena rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení Praha (dále jen ČSSZ) v nejbližším možném termínu.“ Z uvedených dôvodov žalobca žiadal, aby správny súd zaviazal žalovanú k opätovnému vyplácaniu mu vdoveckého dôchodku.

Keďže uznesením v tom čase ešte konajúceho Krajského súdu v Prešove č.k. 4Sa/18/2021-24 z 08.11.2021, bol žalobca vyzvaný, aby formuloval svoju žalobnú žiadosť s poučením (bod 8. uznesenia, pozn.), že v správnom súdnictve nie je v kompetencii súdu rozhodovať o priznaní dávok a súd taktiež nemôže Sociálnej poisťovni uložiť povinnosť priznávať dávky alebo ich vyplácať (ako sa toho domáhal žalobca, pozn.), ale, že v kompetencii súdu v správnom súdnictve je iba posúdenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, žalobca svojim doplňujúcim podaním (čl. 27 súdneho spisu, pozn.) iba zopakoval, že žiada, aby súd uložil žalovanej povinnosť pokračovať vo vyplácaní mu vdoveckého dôchodku, keďže žalobca dovŕšil dôchodkový vek, dôkazy o čom mal priložiť už k žalobe.

9. Žalovaná po výzve na vyjadrenie sa k žalobe, žiadala ešte v tom čase konajúci Krajský súd v Prešove o predĺženie lehoty na toto vyjadrenie s odôvodnením, že v rámci doplnenia dokazovania žalovaná požiadala Českú správu sociálneho zabezpečenia o predloženie listín, ktoré jej zatiaľ neboli doručené. Podľa žalovanou predĺženého dávkového (administratívneho) spisu, žalovaná 12.01.2022 žiadala Českú správu sociálneho zabezpečenia, aby sa v súvislosti s tvrdením žalobcu v žalobe, že ešte 27.06.2019 dovŕšil dôchodkový vek, aby sa vyjadrili, či žalobca dovŕšil alebo nedovŕšil dôchodkový vek, aj vzhľadom na tvrdenie žalobcu v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu správneho orgánu, že v I. pracovnej kategórii odpracoval potrebný počet rokov na zníženie mu dôchodkového veku a tiež aby splnenie či nesplnenie dovŕšenia dôchodkového veku žalobcom, dožadovaná Česká strana doložila listinnými dôkazmi. Závery poskytnuté žalovanej Českou správou sociálneho zabezpečenia žalovaná sumarizovala vo svojom vyjadrení k žalobe (viď ďalej, pozn.).

10. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe okrem zopakovania (sumarizácie) svojho procesného postupu a dôvodov svojich rozhodnutí jednako pri priznávaní žalobcovi vdoveckého dôchodku a jednako pri zastavení jeho vyplácania, tiež na doplnenie uviedla cit. «Podľa osobného listu dôchodkového poistenia Českej správy sociálneho zabezpečenia zo dňa 16. februára 2022 žalobca po 18 roku veku získal v I.AA pracovnej kategórii úhrnom 3 935 dní, t.j. 10 rokov a 285 dní doby zamestnania zaradenej do kategórie AA hl. doby „vybrané zamestnania I. pracovnej kategórie so stálym pracoviskom v podzemí hlbinných baní“. Vzhľadom na to, že zamestnanec nie je zaradený do kategórie „URAN 50, URAN 55, AA URAN 50 alebo AA URAN 55“, nejde o zamestnanie I. pracovnej kategórie vykonávané pri ťažbe, prieskume a konečnom spracovaní uránovej rudy alebo o vybrané zamestnanie I. pracovnej kategórie so stálym pracoviskom v podzemí hlbinných baní, ktoré odôvodňuje pri odpracovaní stanovenej doby nárok na starobný dôchodok vo veku 50 rokov, resp. 55 rokov. Naposledy bol žalobca zamestnaný vo zvýhodnenej pracovnej kategórii 31. decembra 1992.

Z uvedeného vyplýva, že žalobca nespĺnil podmienky nároku na zníženie dôchodkového veku podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a nespĺnil ani podmienky dovŕšenia dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.»

Záverom žalovaná vo svojom vyjadrení zhrnula, že žalobca nedovŕšil dôchodkový vek a teda nepreukázal, žeby splnil niektorú zo zákonných podmienok podľa v rozhodnom čase účinného § 74 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. na to, aby mu trval nárok na vyplácanie vdoveckého dôchodku aj po uplynutí jedného roku od smrti jeho manželky. Žalovaná teda podotkla, že nie je pravdivým tvrdením žalobcu, žeby bol dosiahol dôchodcovský vek, podľa predpisov Českej republiky, pretože podľa oznámenia Českej správy sociálneho zabezpečenia zo 14.03.2022, bola žalobcovi dňa 21.02.2022 zamietnutá jeho žiadosť o starobný dôchodok z Českej republiky z dôvodu práve nedovŕšenia dôchodkového veku, z ktorého dôvodu má žalovaná za to, že nárok na trvanie vdoveckého dôchodku u žalobcu bol žalovanou posúdený správne a zákonne, preto navrhla žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietnuť.

Žalovaná tiež uviedla, že nežiada, aby správny súd nariaďoval vo veci pojednávanie.

11. K vyjadreniu žalovanej, ktoré bolo spolu s opätovným poučením o procesných právach a povinnostiach, žalobcovi doručené 23.04.2022, žalobca už svoje stanovisko (replika) nezaujal.

12. Podľa § 107 ods. 1 a 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) „(1) Predseda senátu nariadi na prejednanie veci samej pojednávajúcej, ak

a) o to požiada aspoň jeden z účastníkov konania,

b) vykonáva dokazovanie,

c) to vyžaduje verejný záujem,

d) je to na prejednanie veci potrebné alebo

e) tak ustanovuje tento zákon.

(2) V ostatných prípadoch rozhoduje správny súd bez pojednávania.“

13. Podľa § 124 ods. 3 SSP „Ak sa pojednávajúce nenariaďuje, správny súd vykoná dokazovanie oboznámením sa s dôkazmi, ktoré sa nachádzajú v súdnom spise.“

14. Podľa § 137 ods. 2 SSP „Rozsudok správny súd vyhlasuje vždy verejne a v mene Slovenskej republiky. Pritom uvedie výrok rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o opravnom prostriedku.“

15. Správny súd v danej veci rozhodol a rozsudok dňa 17.07.2023 verejne vyhlásil podľa § 137 ods. 2 SSP, bez nariadenia pojednávania po splnení zákonnej podmienky podľa § 124 ods. 3 SSP a podľa § 107 ods. 1 a 2 SSP, keďže žalobca ani v žalobe a aj napriek poučeniu (bod 10. uznesenia, pozn.) v uznesení v tom čase ešte konajúceho Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sa/18/2021-24 z 08.11.2021, ako aj opakovanému poučeniu na čl. 44 súdneho spisu, ani v doplnení svojej žaloby, nežiadal o nariadenie pojednávania a o jeho nariadenie nežiadala vo svojom vyjadrení k žalobe ani žalovaná, a súčasne nenastal ani jeden zo zákonných dôvodov na nariadenie pojednávania.

Právne východiská

16. Podľa § 6 ods. 1 SSP „Správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.“

Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP „Správne súdy rozhodujú v konaniach o (c) správnych žalobách v sociálnych veciach.“

Podľa § 49 ods. 2 písm. b) SSP „Žalobca nemusí byť zastúpený podľa odseku 1 (b) v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b) až e), g) a i).“

Podľa § 135 ods. 1 SSP „Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.“

Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP „Sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie (a) Sociálnej poisťovne.“

Podľa prvej vety § 202 ods. 2 SSP „Správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.“

Podľa § 203 ods. 1 a 2 SSP „(1) Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

(2) Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.“

Podľa § 74 ods. 1 písm. a), ods. 2 a ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“ alebo aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o priznaní žalobcovi vdoveckého dôchodku (t. j. k 17.02.2020)

„(1) Vdova má nárok na vdovský dôchodok po manželovi, ktorý (a) ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku alebo mal nárok na predčasný starobný dôchodok.

(2) Vdova má nárok na výplatu vdovského dôchodku počas jedného roka od smrti manžela.

(6) Na nárok vdovca na vdovecký dôchodok po manželke platia odseky 1 až 5 rovnako.“

Podľa § 74 ods. 3 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z., v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t.j. k 12.08.2020) „(3) Po uplynutí obdobia uvedeného v odseku 2 má vdova nárok na výplatu vdovského dôchodku, ak

- a) sa stará o nezaopatrené dieťa,
- b) je invalidná z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo
- c) vychovala aspoň tri deti,
- d) dovŕšila vek 52 rokov a vychovala dve deti,
- e) dovŕšila dôchodkový vek.

(6) Na nárok vdovca na vdovecký dôchodok po manželke platia odseky 1 až 5 rovnako.“

Podľa § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t. j. k 12.08.2020) „Výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.“

Podľa § 215 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu poskytnutia dovysvetlenia žalobcovi žalovanou (t. j. k 30.10.2020) „Ak účastník konania vo veciach uvedených v § 179 ods. 1 písm. a) prvom bode až treťom bode pred uplynutím lehoty na podanie odvolania požiada o oznámenie podkladov, na základe ktorých ústredie rozhodovalo, začína plynúť nová lehota na podanie odvolania odo dňa, keď sa tieto podklady doručili účastníkovi konania.“

Podľa § 65 prvej vety ods. 2 a ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t. j. k 12.08.2020) „(2) Dôchodkový vek poistenca sa určí podľa prílohy č. 3a, ak tento zákon v § 274 neustanovuje inak.

(3) Dôchodkový vek určený podľa odseku 2 je vek dovŕšený v kalendárnom mesiaci v deň, ktorý sa číslom zhoduje s dňom narodenia poistenca.“

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t. j. k 12.08.2020) „Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.“

Podľa prílohy 3a k zákonu č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t. j. k 12.08.2020), dôchodkovým vekom muža narodeného v roku 1964 je vek 63 rokov a 8 mesiacov.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t. j. k 12.08.2020) „Občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.“

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t.j. k 12.08.2020) „Občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií.

- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.“

Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom ku dňu rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku (t.j. k 12.08.2020) „Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.“

Odôvodnenie rozhodnutia

17. Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv fyzických osôb a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní. Úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy pri zisťovaní skutkového stavu. Jeho úlohou je preskúmať ich rozhodnutia, či príslušné orgány verejnej správy pri riešení konkrétnych otázok, vymedzených žalobou, rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Úlohou súdu je posudzovať, či si orgán verejnej správy zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie obsahovalo zákonom predpísané náležitosti. Zákonnosť rozhodnutia je podmienená zákonnosťou postupu orgánu verejnej správy predchádzajúceho vydaniu rozhodnutia (Najvyšší súd SR sp. zn. 2Sžo/32/2014).

18. Správny súd v Košiciach ako vecne a miestne príslušný správny súd konajúc v súlade s ustanoveniami zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (SSP) v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach podľa cit. § 6 ods. 2 písm. c) SSP v spojení s § 199 a nasl. SSP, preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutia žalovanej, ako aj im predchádzajúci priebeh administratívneho konania a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, preto ju zamietol, pretože obidva správne orgány postupovali v súlade s v rozhodnom čase ich rozhodovania účinnou právnou úpravou, preto aj ich preskúmané rozhodnutia sú vecne správne a zákonné. Podľa názoru správneho súdu v dotknutom správnom konaní bol dostatočne zistený skutkový stav veci a z neho bol vyvodený aj správny právny záver, s ktorým sa správny súd stotožňuje.

Skôr než by sa bol správny súd vyjadril k právnej stránke veci, je nevyhnutným najsamprv podotknúť, že aj keď žalobca, ktorý napriek jeho poučeniu (bod 8 v uznesení č. k. 4Sa/18/2021-24 z 08.11.2021) o charaktere žalobnej žiadosti (petitu) v správnom súdnictve, v ktorom nie je možné nariadiť správne orgánu, aby vyplácal nejakú dávku (v danom prípade vdovecký dôchodok), ale správny súd môže len preskúmať zákonnosť rozhodnutia a jemu predchádzajúceho postupu správneho orgánu a v prípade zistenia ich nezákonnosti môže správny súd rozhodnutie správneho orgánu iba zrušiť a vrátiť mu vec na nové konanie a rozhodnutie, teda keďže žalobca aj napriek tomu trval na svojej žalobnej žiadosti a opakovane sa nedomáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej, ale sa domáhal, aby správny súd uložil žalovanej povinnosť vyplácať mu vdovecký dôchodok, ani tento formálny nedostatok žaloby, nebol prekážkou pre to, aby správny súd v záujme materiálne právnej ochrany práv žalobcu (ako slabšieho účastníka v konaní), aj vzhľadom na zákonnom akceptovateľnú a prípustnú možnosť pre žalobcu nebyť v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach kvalifikovane právne zastúpený advokátom a s tým súvisiacu zákonnú povinnosť správneho súdu posudzovať správnu žalobu fyzickej osoby v sociálnych veciach neformálne, správny súd zohľadniac všetko uvedené sa žalobou žalobcu riadne zaoberal a preskúmal žalobou napadnuté, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutia správnych orgánov a im predchádzajúci administratívny postup.

19. Žalobou žalobcu napadnuté rozhodnutie žalovanej o zastavení vyplácania vdoveckého dôchodku žalobcovi, ako aj jemu predchádzajúce žalovanou v rámci odvolacieho správneho konania

preskúmané prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu, sú založené na v rozhodnom čase prijatia tohto rozhodnutia (12.08.2020) účinnom znení cit. § 74 ods. 3 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z., v zmysle ktorých vdovec má aj po uplynutí roku od smrti svojej manželky nárok na vyplácanie mu vdoveckého dôchodku iba v prípade ak sa buď stará o nezaopatrené dieťa alebo je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo vychoval aspoň tri deti alebo dovŕšil vek 52 rokov a vychoval dve deti alebo ak dovŕšil dôchodkový vek. Pričom nosným argumentom žalovanej je konštatácia, že žalobca po uplynutí roku od smrti svojej manželky, ktorý rok uplynul 08.11.2020 nespĺňal ani jeden z uvedených alternatívnych zákonných predpokladov pre trvanie nároku na vyplácanie mu vdoveckého dôchodku naďalej aj v období po uplynutí tohto roku od smrti žalobcovej manželky. Uvedený záver však žalobca rozporoval tvrdiac, že ku dňu 08.11.2020 (t.j. rok po smrti manželky) spĺňal jeden z uvedených predpokladov a to, že ako niekdajší baník dosiahol dôchodkový vek a to k 27.06.2019, dôkazom čoho mala byť žalobcom predložená žiadosť z 01.03.2021 o priznanie mu starobného dôchodku z Českej republiky.

20. Vzhľadom na uvedené bolo potrebným vychádzať jednako zo vstupného predpokladu, že žalobca, ktorý sa narodil 27.01.1964, ku dňu rozhodnutia správneho orgánu o zastavení mu vyplácania vdoveckého dôchodku, t.j. k 12.08.2020 dosiahol vek 56 rokov a jednako zo vstupného predpokladu, že v čase, kedy bol žalobca zamestnaný ako baník v Českej republike (naposledy 31.12.1992) sa zamestnania členili do troch tzv. pracovných kategórií, pričom výkon zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie sa považoval za výkon zamestnania v tzv. zvýhodnenej pracovnej kategórii, ktorá, z dôvodu, že sa jednalo o zamestnania, ktoré mohli mať negatívny vplyv na zdravie zamestnanca, oprávňovala vznik nároku na starobný dôchodok aj pri nižšom veku v porovnaní so všeobecne zákonom stanoveným dôchodkovým vekom, ktorý v prípade žalobcu narodeného v roku 1964 je 63 rokov veku a 8 mesiacov (príloha 3a k zákonu č. 461/2003 Z.z.).

Inými slovami povedané, keď zamestnanec vykonával zamestnanie zaradené do zvýhodnenej I. pracovnej kategórie, mohol nadobudnúť dôchodkový vek skôr ako iný zamestnanec narodený v identickom roku, ktorý však nevykonával zamestnanie zaradené vo zvýhodnenej I. pracovnej kategórii. Uvedené v prípade žalobcu, ktorý sa narodil v roku 1964 znamená, že žalobca dosiahne dôchodkový vek, keď dovŕši 63 rokov veku a 8 mesiacov, čo nastane 27.09.2027 [27.(01+8).(1964+63), vid' aj rozhodnutie Českej správy sociálneho zabezpečenia, pozn.], avšak keďže istú časť produktívneho veku žalobca pracoval ako baník, čo bolo zamestnanie zaradené práve do zvýhodnenej I. pracovnej kategórie, bolo nutným skúmať, či na dosiahnutie dôchodkového veku mu nestačilo dovŕšiť aj nižší, ako uvedený vek, t.j. bolo nevyhnutným skúmať, či u žalobcu nebol naplnený niektorý zo zákonných predpokladov dovŕšenia „zvýhodneného“ dôchodkového veku, predpokladaných v cit. § 21 ods. 1 alebo § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb..

Ako už bolo uvedené, ku dňu rozhodovania správneho orgánu o zastavení vyplácania žalobcovi vdoveckého dôchodku, t.j. k 12.08.2020 dosiahol žalobca vek 56 rokov veku (2020-1964), takže na prvý pohľad by sa mohlo javiť, že na jeho prípad pre dosiahnutie tzv. „zvýhodneného“ (nižšieho) dôchodkového veku, by mohlo byť použiteľné ustanovenie cit. § 21 ods. 1 písm. a) až c) zákona č. 100/1988 Zb., ktoré ustanovenia síce predpokladali dosiahnutie „zvýhodneného“ dôchodkového veku už vo veku 55 rokov pri výkone zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie, avšak za kumulatívneho (súčasného) splnenia zákonného predpokladu, že toto zamestnanie by bolo vykonávané najmenej 15 rokov alebo najmenej 10 rokov avšak v uránových baniach, ktorú podmienku však žalobca nespĺňal, pretože podľa jeho osobného listu dôchodkového poistenia žalobca v zamestnaní zaradenom v I. pracovnej kategórii odpracoval iba 10 rokov a 285 dní avšak nie v uránových baniach, ktoré skutočnosti žalobca netvrdil ani nevyvrátil.

Z identického dôvodu, t.j. z dôvodu neodpracovania potrebného počtu rokov žalobcom v zamestnaní I. pracovnej kategórie, by na jeho prípad nebolo možné aplikovať ani cit. § 174 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb., ktoré síce predpokladalo dosiahnutie dôchodkového veku už v 56 rokoch, avšak pri výkone zamestnania v I. pracovnej kategórii najmenej po dobu 14 rokov, prípadne 9,5 roka v uránových baniach, čo opäť nie je prípad žalobcu a navyše v spojení s cit. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., by žalobca musel toto zamestnanie vykonávať aj k 31.12.1999, čo opäť nie je prípad žalobcu, ktorý naposledy vykonával zamestnanie I. pracovnej kategórie 31.12.1992.

Vzhľadom k uvedenému tak možno uzavrieť, že žalobca ku dňu (12.08.2020) rozhodovania správneho orgánu o zastavení mu vyplácania vdoveckého dôchodku, skutočne nedovŕšil dôchodkový vek a nespĺnil ani zákonné predpoklady dosiahnutia „zvýhodneného“ dôchodkového veku a teda tak nespĺnil ani zákonný predpoklad na trvanie mu nároku na vdovecký dôchodok aj na obdobie po uplynutí jedného roka od smrti jeho manželky.

Uvedené závery boli podkladom pre ktoré mal správny súd za to, že žalovaná, ako aj správny orgán prvého stupňa svoje rozhodnutia dostatočne odôvodnili a týmito rozhodnutiami, ako ani im predchádzajúcim postupom, nedošlo k zákonnému excesu ani k porušeniu či ohrozeniu chránených záujmov žalobcu, preto správny súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

21. Záverom adresne vo vzťahu k žalobcovi i žalovanej správny súd uvádza nasledovné.

Vo vzťahu k žalobcovi je nutné uviesť, že samotné podanie žiadosti o priznanie starobného dôchodku ešte bez ďalšieho neznamena, že žiadateľ na jeho priznanie má aj zákonný nárok, vždy sa jedná iba o žiadosť, ktorej dôvodnosť musí a je oprávnený posúdiť správny orgán, ktorému zákon túto kompetenciu zveril. Takže, ak aj v tomto konaní žalobca predložil žiadosť z 01.03.2021, ktorou požiadal o priznanie mu starobného dôchodku z Českej republiky, to ešte nemohlo samo o sebe dokazovať, že automaticky aj spĺňal zákonné podmienky na jeho priznanie, pričom je nutné tiež poukázať, že napokon tejto jeho žiadosti vyhovieť nebolo a to práve z dôvodu, že žalobca nedosiahol dôchodkový vek, čo bol aj nosný argument rozhodnutia žalovanej.

Vo vzťahu k žalovanej správny súd uvádza, že nebyť doplnenia dokazovania žalovanou počas súdneho konania dodatočným jej dopytom voči Českej správe sociálneho zabezpečenia v tom smere, či žalobca ako niekdajší baník už dosiahol dôchodkový vek, by rozhodnutie žalovanej bolo potrebným zrušiť a to práve za účelom dovyžiadania od Českej strany až v priebehu súdneho konania žalovanou vyžiadanych podkladov a v ich intenciách doodôvodnenia jej rozhodnutia, ktoré bolo napadnuté žalobou, pretože bez týchto dodatočných informácií, ktoré, ako už bolo uvedené, žalovaná vyžiadala až 12.01.2022 a teda až po vydaní žalobou napadaného rozhodnutia z 11.01.2021, by toto rozhodnutie žalovanej vo vzťahu k odvolacej námietke žalobcu, že ako baník mal dovŕšiť zvýhodnený dôchodkový vek, nebolo dostatočným, keďže touto odvolacou námietkou sa žalovaná vo svojom rozhodnutí pôvodne vôbec nezaoberala a túto námietku doodôvodnila (dovysvetlila) až dodatočne v priebehu súdneho konania. Inými slovami, žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej z 11.01.2021 je síce samo o sebe nedostatočne odôvodneným k nosnej odvolacej námietke žalobcu, avšak keďže žalovaná sa týmto svojim rozhodnutím tzv. „trafila“ do zákonného výsledku rozhodnutia, ktoré následne doodôvodnila na základe ňou dodatočne vyžiadanych podkladov, správny súd uzavrel, že zrušenie žalobou napadnutého rozhodnutia, by za daných okolností bolo iba formálnym a neefektívnym aktom, keďže na správnosti a identickosti záveru žalovanej by sa ja tak nebolo nič zmenilo ani pri opakovanom jej rozhodovaní.

Okrem toho vo vzťahu k žalovanej, správny súd dáva tiež do pozornosti potrebu, ba až nevyhnutnosť časovo chronologicky evidovať (číslovať listy) dávkový (administratívny) spis, ako aj potrebu, najmä v prípade rozhodovania žalovanej v odvolacom správnom konaní, uvádzať aj pre to ktoré rozhodnutie rozhodný okamih a k tomuto okamihu účinné znanie aplikovanej právnej normy, kvôli potrebe posúdenia zákonnosti rozhodnutia aj z hľadiska aplikácie právnej normy v jej znení účinnom k tomuto rozhodnému okamihu.

22. Podľa § 163 SSP „Troy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v súvislosti s uplatňovaním a bránením práva na správnom súde.“

23. Podľa § 168 SSP „Žalovanému prizná správny súd podľa pomeru jeho úspechu vo veci voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania iba, ak to možno spravodlivo požadovať. Orgánu štátnej správy však náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne.“

24. Podľa § 175 ods. 1 SSP „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu správny súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.“

25. O trovách konania rozhodol správny súd podľa § 168 SSP, pretože žalobca nemal v konaní ani len čiastočný úspech a keďže v konaní úspešnej žalovanej nevznikli žiadne odôvodnené trovy, ktoré by bolo možné od žalobcu spravodlivo požadovať, správny súd jej nárok na ich náhradu voči žalobcovi nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú možno podať v lehote jedného mesiaca odo dňa doručenia rozsudku na Správny súd v Košiciach. Zmeškanie lehoty na podanie kasačnej sťažnosti nemožno odpustiť.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/, je žalovaným Centrum právnej pomoci.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP (ktorému správne súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka konania) uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 2 SSP).

Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správne súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší účastník konania dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, správny súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Kasačnú sťažnosť možno podľa § 440 ods. 1 SSP odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd, nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v § 440 ods. 1 písm. g/ až i/ SSP sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred správne súdom.